

TRAVNİK ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
DEVLETİN VE HUKUKUN EKONOMİK TEMELLERİ DERSİ
FİNAL SINAVI SORULARI

SINAV YÖNERGESİ: Sınav süresi **60 dakikadır**. Soruların puan değerleri soruların sonunda belirtilmiştir. Cevaplarınızın okunaklı ve gerekçeli olmasına özen gösteriniz. Cevap kâğıdının genel düzeni ve Türkçe dilbilgisi kurallarına uygunluk puanlamada esas alınacaktır. Mavi veya siyah tükenmez kalem kullanınız. Başarılar dilerim.

Yrd. Doç. Dr. Serkan EKİZ

1- **Sosyal Demokrasi**, kapitalist üretim tarzının sorunlarının siyasi ve ekonomik reformlarla aşılabacağını öne sürer. Bu ideolojinin savucusu Sidney Webb, Beatrice Webb ve Bernard Shaw' un da üyesi olduğu **Fabian Topluluğu**, bilimsel kaynaklara dayanılarak yapılacak iyileştirmelerle hakiki düzelmeyi sağlanabileceğini söylemiştir. (10 p.)

2- **Marksist** ideolojinin temel önermesi toplumun üretim ilişkilerine bağlı olarak bölünmüş olduğudur. Bu bölünme sonucu oluşan sınıflar, doğal işbölümünün değil, tarih boyunca farklı şekillerde ortaya çıkan sömürü uygulamalarının bir ürünüdür. (15 p.)

3- **Liberal (liberalizm)** ideoloji, siyasi iktidarı kullananların mutlak ve keyfi otoritesine karşı, söz, ifade ve basın özgürlüğünü, din ve vicdan özgürlüğünü, adil yargılanma hakkını ve mülkiyet hakkını güvence altına alan yazılı **belgelerin (anayasaların)** yapılmasını savunur. (10 p.)

4- **Marksizm'e** göre, değişik toplumsal sınıflar arasında üretim alanında ortaya çıkan çelişkiler sömürebilme gücünü konu edindiklerinden dolayı ve edindikleri müddetçe **yabancılaşma** olarak nitelenirler/tanımlanırlar. (15 p.)

5- Sanayileşmiş toplumlarda ortaya çıkan ve Bernstein'ın revizyonist tezleri ile şekillenen **sosyal demokrasi** en genel ifadeyle, **liberalizmin** tam serbestlik ilkesinin tersine, devletin ekonomi ve toplumsal alanlara müdahalesini savunan bir ideolojidir. (15 p.)

SORU

*“Modern demokratik bir devlette, siyasi erkin proleterya tarafından ele geçirilmesi, **ani bir darbe sonucunda değil**, ancak proleteryanın siyasi ve ekonomik örgütlenmesi, kendisini fiziksel ve manevi olarak yenilemesi, **belediye organlarında ve parlamentoda giderek artan sayıda sandalyeler elde etmesi amaçlarına dönük**, uzun ve sabırlı etkinlik göstermesi sonucunda gerçekleşebilir.”*

Bu cümleleri sarf eden bir kişinin mensubu olduğu/olabileceği ideolojiyi, metinde koyu harflerle belirtilen bölümlere dikkat ederek, belirleyiniz ve bu ideolojinin temel önermelerini açıklayınız.

(35 p.)

CEVAP

Yukarıdaki cümleleri sarf eden kişi **sosyal demokrasi ideolojisine mensup olmalıdır.** (5)

Sosyal demokrasinin başlı başına bir ideoloji haline gelmesi 19. Yüzyılda mümkün olmuştur. Sosyal demokrasi, sorunların, kapitalist üretim tarzını **devrimci bir şekilde yok etmeden, bir dizi siyasi ve ekonomik reformla ve süreç içerisinde aşılabileceğini ortaya koyar.** Sosyal demokrasiyi soldaki diğer ideolojilerden ayıran ve başlı başına bir fikir akımı haline getiren “reform” ve “aşamacılık” anlayışıdır. Reform, kapitalist üretim tarzını radikal biçimde ortadan kaldırmaksızın yapılan siyasi ve iktisadi düzenlemeleri; aşamacılık ise süreç içerisinde yapılan bir dizi siyasi reformun kümülatif etkisiyle kapitalizmin doğurduğu sorunların basamak basamak iyileştirilmesini ifade eder. **Reformlar, burjuva demokrasisi içerisinde siyasi partiler, parlamento, dernekler ve sendikalar gibi kurumlar eliyle yapılacaktır. Buna göre sosyal demokrasi, ancak seçimli yani meclisli bir demokraside hayat bulabilir.** (10)

20. yüzyılın başındaki sosyal demokratlar, her bir sosyal demokrat reformun ardından kapitalizmin yavaş yavaş sönmüneceğini ve sosyalizmin de yavaş yavaş kurumsallaşarak onun yerine geçeceğini ileri sürmüşlerdir. Sosyal demokrasinin reformcu perspektifi, sosyalizm tartışmaları sırasında şekillenmiş ve Batı Avrupa’daki farklı ülkelerden ve düşünsel geleneklerden beslenmiştir. Bunlardan biri, İngiltere’de ortaya çıkan Fabian Topluluğu’dur. Sidney Webb, Beatrice Webb ve Bernard Shaw gibi dönemin önde gelen İngiliz entelektüellerinin üye olduğu bu topluluk, akla ve bilime dayanarak reformlar yoluyla sosyalizmin inşa edilebileceğini söylemiştir. Almanya’da ise **Eduard Bernstein’** in içerisinde bulunduğu Sosyal Demokrat Parti (SDP), bu akımın öncülüğünü yapmıştır. Bernstein, Marksizm’ in bazı önermelerini revize ederek daha reformcu bir siyasi çizgiyi ortaya koymuştur. Buna göre, **Marx’ın iddia ettiğinin aksine kapitalizm, kendi yapısal çelişkileri yüzünden doğal bir çöküş noktasına doğru gitmiyor; tersine kendisini yenileyen, daha ileri taşıyan ve daha müreffeh ve eşitlikçi bir toplumun maddi koşullarını hazırlayan bir evrim çizgisinde ilerliyordu. Dolayısıyla bir proletarya diktatörlüğünü dayatmaktansa bir bütün olarak yurttaşların ve farklı çıkarların temsil edildiği bir siyasi yapı ortaya konulabilirdi.** Bu görüşleri savunan revizyonistler ile sosyalistler arasında ise parti içerisinde önemli bir ayrışma yaşanmıştır. (10)

Sosyal demokrasi üzerinde etkili olan tarihsel olay ise **1929 Ekonomik Krizi'dir**. Kriz, **kapitalizmin olağan işleyişı içerisinde yaşandığından kapitalizmin iyiye doğru gideceği beklentisini söndürmüştür**. Sonuçta, sosyal demokratlar, sosyalizm iddiasından vazgeçerek Keynes tarafından ileri sürülen müdahaleci devlet anlayışı görüşünü çoğunlukla benimsemiştir. 1980'e gelindiğinde ise neoliberal politikalar baskın hale gelmiş ve sosyal demokrasi hem düşünsel hem de pratik anlamda geri planda kalmıştır. Zira, neoliberal dönemde, pazarı herhangi bir şekilde sınırlayacak yeni düzenlemelere yer yoktur. Reform ancak serbest piyasanın daha hızlı ve daha rahat işleyebilmesinin bir aracı olarak düşünülebilir. Bu dönemde sosyal demokratlar arasında, üçüncü yol denilen ve küreselleşme ile artık yeni bir üretim rejimine ve farklı bir toplumsal var oluş içerisine girildiğini ve bu çağda refah devleti sisteminden farklı olarak yurttaşların etkin bir şekilde kendi farklı taleplerini kendilerinin giderebildikleri bir sisteme ihtiyaç duydukları fikri, öne sürülmeye başlamıştır. (10)